

Datum

2016-05-03

Handlingsplan för arbete mot våldsbejakande extremism

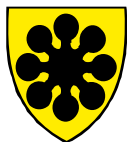
Sammanfattning

Handlingsplanen ska underlätta arbetet mot våldsbejakande extremism och bidra till att invånarna i Hofors kommun känner sig trygga och inkluderade i den sociala samvaron.

”Våldsbejakande extremism handlar om att bruka våld som medel för att förverkliga extrema åsikter och idéer” Detta är den definition, formulerad av Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism, som handlingsplanen utgår ifrån.

Dokumentet kan huvudsakligen delas upp i två delar. Den första delen är en inledande, förklarande, del av begreppet våldsbejakande extremism. Där beskrivs bland annat de fyra identifierade huvudgrupperna av våldsbejakande extremism; högerextrema (vit-makt miljön), vänsterextrema (även kallad autonoma), religiös extremism samt ensamageraren.

Den andra delen består av själva handlingsplanen där struktur, ansvarsfrågor och arbetsätt beskrivs. Handlingsplanens huvudsakliga syfte är att identifiera arbetsätt för att i första hand förebygga och i förekommande fall avhjälpa problem kopplat till de fyra huvudgrupperna. Det arbetsätt som genomsyrar handlingsplanen är god dialog oavsett problemlivå.

Innehåll

Sammanfattning.....	2
1. Bakgrund.....	5
1.1 Inledning.....	5
2. Definitioner.....	5
2.1 Våldsbejakande extremism	5
3 Vägen in i extrema miljöer	7
3.1 Fyra vägar in	7
3.1.1 Utagerarens väg	7
3.1.2 Grubblarens väg	7
3.1.3 Familjens väg	7
3.1.4 Kontaktsökarens väg	7
3.2 Push och Pullfaktorer	8
3.2.1 Pushfaktorer	8
3.2.2 Pullfaktorer	8
3.3 Websidor	8
3.3.1 Vit makt-miljön.....	8
3.3.2 Autonoma miljö.....	9
3.3.3 Våldsbejakande religiös extremism.....	9
Lokal handlingsplan mot våldsbejakande extremism	10
Syfte.....	10
Mål.....	10
.....	12
Praktiskt arbete	11
Grön nivå	11
Tecken på oro i grönt läge kan vara	11
Gul nivå.....	12
Tecken på oro i gult läge kan vara.....	12
Röd nivå.....	12

Tecken på riskbeteende kan var.....	12
Här följer några exempel för ett lyckat arbete.....	14
Dialog.....	14
Samverkan	14
Nätverk	14
Information.....	14
Stödinsatser.....	14
.....	15
Avslutande reflektion	15

Hofors kommun ska verka aktivt mot våldsbejakande extremism.

1. Bakgrund

1.1 Inledning

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål.

En grundbult i det svenska folkstyret är fri åsiktsbildning och en allmän och lika rösträtt. Det är utifrån denna princip vi bygger vår tilltro till demokratiska system och respekt för allas lika värde. Det är också därför det är viktigt att ha ett skyddsnät och en beredskap mot krafter som på olika sätt vill rucka på dessa grundläggande värderingar i vårt samhälle.

Det är med utgångspunkt i demokratin som Hofors kommun format en handlingsplan mot våldsbejakande extremism.

2. Definitioner

2.1 Våldsbejakande extremism

Att förebygga förekomsten av våldsbejakande extremism är av avgörande betydelse för att förhindra att odemokratiska krafter får fäste i samhället. För att göra detta krävs ett väl fungerande och långsiktigt samarbete mellan de aktörer som på olika sätt berörs av frågan. Det handlar om både offentliga verksamheter så som kommun, skola, fritidsverksamhet, socialtjänst, polis och säkerhetspolis samt aktörer inom civilsamhället så som föreningar, ungdomsorganisationer, religiösa samfund och studieförbund.

Våldsbejakande extremism handlar om att försöka uppnå ett ideologiskt mål genom våld, eller genom att understödja att andra använder våld.

En individ som ägnar sig åt våldsbejakande extremism kan vara våldsbenägen, men kan också undvika att själv använda våld och koncentrera sig på att andra gör det. Våldet anses vara en legitim metod för att påverka samhället och demokratiska lösningar förkastas. De inriktningar av våldsbejakande extremism som för närvarande förekommer i det svenska samhället är i huvudsak högerextremism inom vit makt-miljöer, vänsterextremism samt islamistisk extremism.

I arbetet med att förebygga våldsbejakande extremism har Sverige valt att utse en nationell samordnare för att hålla ihop arbetet. Enligt direktiv, 2014:103, ska en särskild utredare i rollen som nationell samordnare förbättra samverkan mellan myndigheter, kommuner och organisationer på nationell, regional och lokal nivå när det gäller arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Samordnaren ska även verka för att kunskapen om våldsbejakande extremism ökar och att förebyggande metoder utvecklas.

I uppdraget ingår att stärka och stödja samverkan i arbetet med att värna demokratin mot våldsbejakande extremism på nationell och lokal nivå, inrätta en referensgrupp för kunskaps- och informationsutbyte, stödja aktörer som identifierar problem med våldsbejakande extremism lokalt, och genomföra riktade utbildningsinsatser.

3 Vägen in i extrema miljöer

Radikaliseringsprocessen in i extrema miljöer har stora likheter oavsett vilken miljö som avses. Ofta är det unga pojkar som av olika skäl lockas in i organisationerna. Intresset kan till exempel grunda sig i ett ideologiskt intresse, där de väljer ett våldsbejakande uttrycksätt, eller en person som attraheras av miljön kring dessa grupper. Det saknas ännu forskning för att helt avgöra varför vissa personer dras till extremistiska rörelser.

3.1 Fyra vägar in

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) och säkerhetspolisen har tagit fram en schematisk bild av fyra vägar in i radikaliseringsmiljöer som fungerar som en hjälp för att försöka förstå det som händer.

3.1.1 Utagerarens väg

Ofta en person med problemfylld bakgrund. Det kan handla om missbruk, krigstrauma eller kriminalitet. Det är en ung person, oftast kille som aktivt söker spänning och lockas av den våldsamma miljön.

3.1.2 Grubblarens väg

Grubblaren är en person som söker svar på frågor om livet. Ingången är sällan våldsam utan vägen till extremism går via ideologiska studier. Ofta är denna personlighet till en början lugn och lite tillbakadragen.

3.1.3 Familjens väg

Här pratar vi om "det svarta överlämnandet". Familjemedlemmar eller andra närstående har själva extrema åsikter eller godkänner de ställningstagande som görs. För det mesta kommer dessa från familjer med ingen eller liten kontakt med personer av andra livsåskådningar.

3.1.4 Kontaktsökarens väg

För kontaktsökaren är det gemenskap och närhet som är det typiska. Det kan handla om slump vilken typ av organisation man hamnar i. Många av de extrema organisationerna är duktiga på att locka till sig sökaren genom att erbjuda samhörighet och en gemensam yttre fiende.

3.2 Push och Pullfaktorer

Även om grupperna skiljer sig radikalt från varandra så finns det stora likheter i vad som lockar personer in i extrema miljöer. Oftast handlar det om känslomässiga orsaker, inom forskningen talas det om push- och pullfaktorer. Pushfaktorer är det som genom yttre påverkan styr en individ mot våldsbejakande miljöer medan pullfaktorer är sådant som lockar till en radikaliserings.

3.2.1 Pushfaktorer

- Upplevelser av utanförskap (eller exkludering)
- Identitetssökande
- Söker spänning
- Låg självkänsla
- Starkt samhällsengagemang
- Globala orättvisor
- Upplevda besvikelser kring demokrati och samhälle

3.2.2 Pullfaktorer

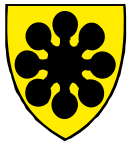
- Känsla av makt och kontroll
- Status av att vara någon
- Social gemenskap
- Övertygelse om att handla rätt

Trygghet och känslan av att hittat hem, självklart finns det andra orsaker men en kombination av dessa finns ofta med vid utredning av en persons engagemang i en extrem organisation.

3.3 Webbsidor

3.3.1 Vit makt-miljön

- **motgift.nu** Nätmagasin, Webb TV och podcast (tidigare kopplad till SvP)
- **logik.se** (tidigare arminius.se). Webbshop, som säljer böcker och tidskrifter
- **motpol.nu** Konservativ och identitär tankesmedja
- **arktos.com** Identitært bokförlag
- **nordisk.nu** Kan beskrivas som extremhögerens "facebook"
- **nordfront.se** Svenska/nordiska motståndsrörelsens hemsida
- **nationell.nu** Nationalsocialistisk nyhetssida
- **midgaardshop.com** En av Sveriges äldsta distributörer av vit makt-musik och kläder
- **metapedia.org** Högerextremt uppslagsverk på nätet
- **thorsteinar.de** Tyskt klädmärke med association till högerextrema i Tyskland

3.3.2 Autonoma miljön

- **antifa.se** AFA:s officiella hemsida
- **motkraft.net** Hemsida för extremvänstern där nyheterna skrivs av besökarna
- **socialism.nu** Ett debattforum för extremvänstern
- **bokcafet.se** Säljer böcker, filmer, musik (har kopplingar till AFA)

3.3.3 Våldsbejakande religiös extremism

Internet är en viktig plattform i den Jihadistiska propagandan. Det finns en rad Facebook-sidor som sprider extremistiska budskap på svenska. För att få en bild av islamska statens retorik går det att läsa den engelskspråkiga nättidningen Dabiq. Den går att finna på www.clarionproject.org.

Lokal handlingsplan mot våldsbejakande extremism

Sveriges kommuner och landsting (SKL) genomförde under 2009 och 2010 en omfattande genomlysning av **Lokala insatser mot våldsbejakande politisk extremism**. Resultatet blev en rapport där lärdomar från en rad olika kommuner sammanställdes.

I skriften SKL:s **Lokala insatser mot våldsbejakande politisk extremism** beskrivs en rad lokala exempel på hur kommuner kan arbeta mot politisk och religiös extremism.

Syfte

Syftet med handlingsplanen är

- att öka kunskapen om begreppet våldsbejakande extremism
- att tydliggöra ansvarsfördelning för att klargöra vem som gör vad om situationer som omfattas av handlingsplanen uppstår
- att visa på vikten av att agera och reagera tidigt
- att ge redskap som ökar individens möjlighet att själv påverka utvecklingen

Mål

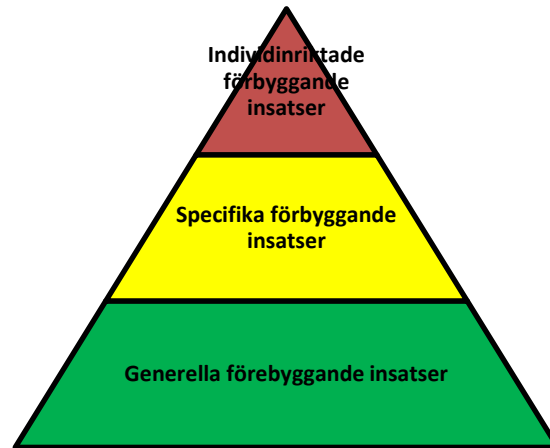
Målet med handlingsplanen är

- att minimera riskerna för att kommuninvånare lockas in i våldsbejakande grupper eller organisationer
- att tydliga strukturer identifieras för hur arbetet kring våldsbejakande extremism ska bedrivas inom kommunens ansvarsområden
- att höja kunskapsnivån kring vårt samhälles grundläggande värderingar, vilket i sin tur skapar en tryggare vardag för kommunens invånare

Praktiskt arbete

Det vardagliga arbetet delas in i tre nivåer, grönt, gult och rött läge. Oavsett nivå ska arbetet bedrivas utifrån ett förebyggande och stödjande perspektiv.

Grön nivå

Grön nivå är ett normalläge där värdegrundsarbete, samtal och dialog syftar till att upprätthålla sunda åsikter och ett öppet och inkluderande samhälle. Insatserna är generella, det vill säga att de riktar sig till alla, till exempel på en skola, arbetsplats eller i en förening. I grönt läge pågår också omvärldsanalys och kunskapsspridning.

Ett aktivt arbete under grönt läge syftar till att tidigt upptäcka tecken på oro och att vara väl förberedd om något händer.

Tecken på oro i grönt läge kan vara

- personer som ger uttryck för oro och en känsla av otrygghet
- tilliten brister mellan människor i kommunen
- klotter, klistermärken eller annat som riktar sig mot grupper i samhället förekommer grupper som känner sig diskriminerade
- individer eller grupper står utanför den sociala samhörigheten

Gul nivå

Vid gul nivå finns en identifierad problematik. Det kan vara signaler från en skola, polis eller socialtjänst om en förhöjd risk. Arbetet här inriktar sig på en specifik problematik och det kan bli aktuellt att kalla samman skolpersonal, poliser och socialarbetare för att samverka kring den identifierade problematiken.

Tecken på oro i gult läge kan vara

- unga som signalerar åsikter och budskap genom våldsbejakande symboler och märken
- personer ger som uttryck för hat mot bestämda grupper
- osunda gängbildningar och sammankomster som kan kopplas till extrema organisationer
- ökning av mobbning eller trakasserier
- tilltagande skadegörelse och klotter

Dessa tecken innebär inte med automatik att det finns personer som radikaliserats men det finns en tydligt förhöjd risk och det är viktigt att det dokumenteras för att underlätta eventuellt fortsatt arbete kring problematiken. Oro av detta slag bör lyftas till kommunens samordnare för våldsbejakande extremism och polisen, för att göra en bedömning av den aktuella situationen.

Röd nivå

Röd nivå innebär det att det finns en tydlig och individriktad problematik. På röd nivå finns personer med ett uttalat riskbeteende som redan har, eller som löper stor risk att begå våldshandlingar eller annan kriminell verksamhet som går att koppla till personens ideologi eller åsikter.

Tecken på riskbeteende kan var

- individer som tillbringar mycket tid med att studera hemsidor, böcker och filmer med ett tydligt extremistiskt budskap
- personer som är inblandade i tydliga händelser med inslag av våld eller upplopp grundade i extrema åsikter
- personer som uppträder med tydliga märken och symboler som står för extrem ideologi
- personer som är inblandade i annan kriminalitet som kan kopplas till personliga extrema åsikter

Det kan vara svårt att avgöra vad som ska klassas som extrema och våldsbejakande åsikter men det kan till exempel vara

- intoleranta åsikter som förkastar demokratiska principer
- en konspiratorisk syn på människor och grupper till exempel judar, invandrare, kapitalister eller homosexuella
- argumenterar för absoluta lösningar med tydliga våldsinslag
- försöker att legitimera sina åsikter genom en stark misstro mot rådande samhällsordning

Utöver ovanstående kan man också se förändringar i en persons umgänge som kan tyda på en förhöjd risk

- Isolering från både från vänner och familj
- Umgänge i nya kretsar som kan ge anledning till oro, till exempel kriminella gäng
- Byter eller slutar med fritidsintressen
- Uppträder aggressivt och lättprovocerat

För att göra en riktig bedömning när det gäller oro kring en person eller grupp är det viktigt att värdera konsekvenserna av olika insatser. Det kan ibland till och med vara effektivare att vara passiv och inte ingripa alls men för att göra den bedömningen krävs analys av olika möjligheter och scenarion.

En värdering av en konsekvens kan till exempel ta hänsyn till

- Riskerar en insats att förvärra och stigmatisera individen och göra insatsen kontraproduktiv?
- Finns det risk att förlora viktiga sociala aktörer kring personen?
- Kan du ha missbedömt situationen och gjort övertolkningar? Har tecknen som skapat oron andra förklaringar eller orsaker?
- Kan ett passivt agerande leda till en normalisering?
- Finns det risk att situationen förvärras vid passivitet?

Vid beslut att vidta åtgärder finns en rad olika insatser som kan användas och som beroende på situation fungerar olika bra. Åtgärderna ska vara väl underbyggda och det ska finnas kunskap och förutsättningar för genomförandet.

Här följer några exempel för ett lyckat arbete

Dialog

Samtalet bör alltid finnas med som utgångsläge oavsett på vilken nivå vi går in. Att bygga tillit och en relation är avgörande för hur väl vi ska lyckas i arbetet. Här är det viktigt att samtalsledaren är väl förberedd och klarar av att befinna sig i ett samtal där moralkompassen kanske pekar åt motsatt håll än sig egen.

Samverkan

Här kommer samverkansgrupper och etablerade samarbeten på prov. Ett väl utvecklat förarbete leder till ett smidigt och framgångsrikt handlande.

Nätverk

Genom att i förväg uppjobba professionella nätverk har man god tillgång till en bred kunskapsbank när behov uppstår

Information

Det är viktigt att i förväg veta vem och vilka som bör delges information i ett ärende. När ska till exempel polis kopplas in? Vem på socialen är ansvarig för den person det gäller? På vilket sätt ska skolan inkluderas?

Stödinsatser

Vilket stöd behöver personen eller personerna för att riskerna ska minska? Här krävs ett brett övergripande förebyggande arbete, det gäller att vara vidsynt och se en rad olika möjligheter och aktörer. Till exempel är arbetsförmedling och försäkringskassa ofta viktiga aktörer för att bryta isolering och arbetslöshet. Har vi kunskap om vilka personer som finns inom familjen eller vänkretsen som är viktiga? Finns det någon myndighetsperson som har ett högt förtroendekapital som är värd att kontakta?

Ovanstående punkter är exempel på insatser som kan leda framåt. Varje ärende är alltid unikt och kräver unika lösningar. Därför är det viktigt att vara väl förberedd, att vara flexibel i arbetet som planeras och med de åtgärder som sätts in

Avslutande reflektion

Oavsett problematik och nivå av extremism berör det alltid människor, individen ska vara i centrum inte ideologin. Genom att arbeta utifrån att söka tillit, respekt och se möjligheter skapar vi ett samarbetsklimat där vi får mer hjälp av den vi arbetar med än om vi använder makt och skarp myndighetsutövning. I vissa fall kan det bli nödvändigt att agera kraftfullt men även då måste vi vara tydliga med att det är handlingen som bestraffas och inte människan bakom.

I det förebyggande arbetet ska vi arbeta på många fronter med förebyggande, främjande och motverkande insatser utifrån den verksamhet vi har idag. En bred spridning i förvaltningen och ett tydligt ledarskap som lyfter frågorna skapar ett lyckat arbete. En del av det är att ta tillvara på kommunens resurser och dra nytta av det engagemang och den kompetens som finns. När ekonomiska resurser ska sättas in är det viktigt att komma ihåg att socialt och förebyggande arbete alltid är en god investering, inte bara i fråga om människors hälsa utan också rent ekonomiskt. Varje satsad krona i förebyggande arbete resulterar i framtida besparingar när det kommer till tvångsåtgärder och andra insatser.

Handlingsplanen ska underlätta arbetet kring våldsbejakande extremism och vara en länk i vår strävan att vara en kommun där invånarna känner sig trygga och inkluderade i den sociala samvaron.

Kontaktuppgifter

Hofors kommun

Granvägen 8

813 81 Hofors

0290-290 00

Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism
<http://www.samordnarenmotextremism.se>